Durumsal Güdülenme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Durumsal Güdülenme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20255

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Durumsal Güdülenme Ölçe?i (DGÖ), orijinal ad? Situational Motivation Scale (SIMS) olan psikolojik arac?n Türkçe'ye uyarlanm?? versiyonudur. Bu ölçek, bireylerin belirli bir görevi veya aktiviteyi gerçekle?tirme s?ras?ndaki anl?k ve durumsal güdülenme düzeylerini ve türlerini de?erlendirmek amac?yla tasarlanm??t?r. Ölçe?in Türkçe adaptasyon ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi çal??mas?, 2010 y?l?nda Zi?an Kazak Çetinkalp taraf?ndan gerçekle?tirilmi?tir. DGÖ, motivasyon alan?nda kabul gören Öz Belirleme Kuram? (Self-Determination Theory - SDT) temelinde dört farkl? motivasyon alt boyutunu ölçmektedir: ?çsel Güdülenme, Özde?imle Düzenleme, D??sal Düzenleme ve Güdülenmeme.

Uyarlama çal??mas?, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) ile model uyumunu detayl?ca incelemi? ve üç farkl? model denemesi sonucunda ölçe?in Türkçe yap?s?n?n geçerli ve güvenilir oldu?unu kan?tlam??t?r. Ölçek, özellikle spor bilimleri ve e?itim psikolojisi alanlar?nda, anl?k motivasyonel süreçleri anlamak için önemli bir araç olarak kullan?lmaktad?r.

Anahtar Kelimeler

Durumsal Güdülenme Ölçe?i, SIMS, Güdülenme, ?çsel Güdülenme, D??sal Düzenleme, Özde?imle Düzenleme, Güdülenmeme, Psikometri, Uyarlama.

Yazarlar

Zi?an KAZAK ÇET?NKALP

Amaç

Durumsal Güdülenme Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin belirli bir aktiviteye kat?l?m an?nda hissettikleri durumsal güdülenme düzeylerini ve bu güdülenmenin alt?nda yatan mekanizmalar? ölçmektir. Ölçek, kat?l?mc?lar?n "Bu aktiviteyi neden yap?yorsun?" sorusuna verdikleri yan?tlar?, motivasyonel süreklilik spektrumu boyunca de?erlendirir.

Bu ölçüm, ara?t?rmac?lara ve uygulay?c?lara, bireylerin bir göreve kar?? otonom motivasyon (içsel ve özde?imle düzenleme) veya kontrol edilmi? motivasyon (d??sal düzenleme ve güdülenmeme) hislerinin derecesi hakk?nda h?zl? ve ba?lama özgü bilgi sa?lar.

Yap?

DGÖ'nün teorik yap?s?, motivasyonu otonomi derecesine göre s?n?fland?ran Öz Belirleme Kuram? (SDT) üzerine kurulmu?tur. Ölçek, toplam 16 madde ve dört alt boyuttan olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bu alt boyutlar, motivasyonun farkl? formlar?n? temsil eder:

?çsel Güdülenme: Aktivitenin kendisinden al?nan keyif ve tatmin nedeniyle hareket etme.
Özde?imle Düzenleme: Aktiviteyi ki?isel de?erler ve hedeflerle uyumlu gördü?ü için yapma (En otonom d??sal motivasyon türü).
D??sal Düzenleme: D??sal ödüller, bask?lar veya cezadan kaç?nma gibi kontrol edici faktörler nedeniyle hareket etme.
Güdülenmeme: Aktiviteyi yapma niyeti olmamas?, eylem ile sonuç aras?ndaki ili?kiyi alg?layamama durumu.

Geçerlik

Durumsal Güdülenme Ölçe?i'nin yap? geçerli?i, Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?larak üç farkl? model üzerinden detayl? bir ?ekilde analiz edilmi?tir. Çal??man?n temel amac?, orijinal dört faktörlü yap?n?n Türkçe örneklemde de uygunlu?unu tespit etmektir.

Model 1: Ba?lang?ç Modeli

?lk modelde 16 madde üzerinden analizler yap?lm??, ancak ?çsel Güdülenme alt boyutuna ait IG1 maddesinin faktör yükü (0.28) dü?ük bulunmu?tur. Model uyum indeksleri incelendi?inde, χ^2/sd oran? 5.30 olarak hesaplanm??, bu de?er modelin kabul edilebilir uyum s?n?r?n?n (<5) d???nda kalm??t?r. Di?er uyum indeksleri (RMSEA= 0.096, SRMR= 0.094, GFI= 0.88, CFI= 0.85) de kabul edilebilir ölçütlerin gerisinde kalm??t?r. Bu durum, IG1 maddesinin modelden ç?kar?lmas? ihtiyac?n? do?urmu?tur.

Model 2: Madde Ç?kar?ld?ktan Sonraki Model

IG1 maddesi ç?kar?larak 15 madde üzerinden yeniden analiz yap?lm??t?r. ?kinci modelde χ^2/sd oran? 4.99 olarak hesaplanm?? ve bu de?er, modelin kabul edilebilir uyum de?erine yakla?t???n? göstermi?tir. Maddelerin parametre de?erleri 0.42 ile 0.81 aras?nda de?i?mi?tir. Ancak di?er uyum indeksleri (RMSEA= 0.092, SRMR= 0.089, CFI= 0.87) hala iyile?tirilmeye ihtiyaç duymu?tur. Bu a?amada, Ki-kare de?erinde dü?ü?e neden olacak ve kuramsal olarak uygun olan hata kovaryanslar?n?n ili?kilendirilmesi önerilmi?tir.

Model 3: Hata Kovaryanslar? Düzeltilmi? Model

Modelde en fazla iyile?meye neden olan ve kuramsal olarak uygun bulunan sekiz adet hata kovaryans? tan?mlamas? (örne?in ÖD-DD, IG2-IG3, DD2-DD4 aras?ndaki ili?kiler) yap?ld?ktan sonra nihai model test edilmi?tir. Bu son modelde, χ^2/sd oran? 2.77 olarak bulunmu?tur. χ^2 de?erinin serbestlik derecesine oran?n?n 3'ten küçük olmas?, modelin mükemmel uyum gösterdi?ini kan?tlamaktad?r. Di?er uyum iyili?i indeks de?erleri de yüksek düzeyde kabul edilebilir

ARABPSYCHOLOGY.COM

sonuçlar vermi?tir: **RMSEA**= 0.061, **SRMR**= 0.064, **GFI**= 0.94, **AGFI**= 0.91, **NFI**= 0.93, **NNFI**= 0.93 ve **CFI**= 0.95. Bu sonuçlar, Durumsal Güdülenme Ölçe?i'nin Türkçe versiyonunun geçerli bir yap?ya sahip oldu?unu göstermektedir.

Güvenirlik

DGÖ'nün güvenirli?i, dört alt ölçe?e ait iç tutarl?l?k katsay?lar? (Cronbach Alfa) incelenerek de?erlendirilmi?tir. Elde edilen de?erler, ölçe?in alt boyutlar?n?n tutarl? ölçümler sa?lad???n? göstermektedir.

Dört alt ölçe?in Cronbach Alfa de?erleri s?ras?yla ?öyledir:

?çsel Güdülenme: 0.79
Özde?imle Düzenleme: 0.73
D??sal Düzenleme: 0.77
Güdülenmeme: 0.79

Tüm alt boyutlar için elde edilen güvenirlik katsay?lar?n?n yayg?n kabul gören 0.70 e?ik de?erinin üzerinde olmas?, DGÖ'nün Türkçe versiyonunun güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, orijinal yap?s?na sad?k kal?narak dört faktörlü bir model olarak test edilmi?tir. ?lk Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ba?lang?çta 16 maddeli modelin zay?f uyum gösterdi?ini ortaya koymu?tur. Ancak, bir maddenin (IG1) ç?kar?lmas? ve kuramsal temelli hata kovaryans düzeltmeleri yap?lmas?yla modelin uyumu önemli ölçüde art?r?lm??t?r.

Nihai faktör yap?s?, 15 maddelik (Model 3) ve dört ayr? faktörden olu?an bir yap?y? desteklemektedir. Bu faktörler, Öz Belirleme Kuram?'n?n motivasyon süreklili?ini temsil eden ?çsel Güdülenme, Özde?imle Düzenleme, D??sal Düzenleme ve Güdülenmeme boyutlar?d?r. Faktör yüklerinin istatistiksel olarak anlaml? olmas?, maddelerin ait olduklar? örtük de?i?keni güçlü bir ?ekilde temsil etti?ini göstermi?tir.

Ölçme Arac?

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Orijinal: Situational Motivation Scale - SIMS)

Format: 4 alt boyut ve 16 maddeden olu?maktad?r.

Mevcut Dil: Türkçe

ARABPSYCHOLOGY.COM

Popülasyon Grubu: Üniversite ö?rencileri ve sporcular gibi geni? bir yeti?kin ve ergen popülasyonunda kullan?labilir.

Ya? Grubu: Ergenlik ve Yeti?kinlik.

Popülasyon Detaylar?: Orijinal uyarlama çal??mas?, genellikle akademik çal??malarda kullan?lan örneklemler (örne?in spor bilimleri ö?rencileri) üzerinde gerçekle?tirilmi?tir.

Test Metodolojisi: Kat?l?mc?lar, belirli bir aktiviteye yönelik motivasyonlar?n? 7'li Likert tipi bir ölçek üzerinde derecelendirirler.

Derecelendirme: 7'li Likert Ölçe?i (1= Bütünüyle uygun de?il - 7= Bütünüyle uygun).

Anahtar Kelimeler

Psikolojik Ölçek, Sosyal Bili?sel Kuram, Öz Belirleme, Faktör Yap?s?, Spor Psikolojisi, Likert Tipi Derecelendirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?il.

Kurum E-posta Adresi: f.zisan.kazak@ege.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Sorumlu Yazar: Zi?an KAZAK ÇET?NKALP.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Test Y?l? (Uyarlama): 2010

?zinler ve Ücret: Ticari olmayan akademik ara?t?rmalarda kullan?m için genellikle yazardan izin al?nmas? tavsiye edilir. Ücret bilgisi mevcut de?ildir.

Ölçe?in orijinal PDF versiyonu a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: durumsal-gudulenme-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Kazak Çetinkalp, Z. (2010). Durumsal Güdülenme Ölçe?i (Situational Motivation Scale-SIMS)'nin Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri. *Turkiye Klinikleri Journal of Sports Sciences, 2*(2), 86-94.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Durumsal Güdülenme Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: A?a??daki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmu?tur ve hiçbir ?ekilde de?i?tirilmemelidir.

Ölçek, 4 alt boyut ve toplam 16 maddeden olu?maktad?r. Her alt boyutu temsil eden örnek maddeler a?a??dad?r:

?çsel Güdülenme (4 m) : Bu aktiviteyi yaparken kendimi iyi hissetti?im için.
Özde?imle Düzenleme (4 m) : Bu aktivitenin bana iyi geldi?ini/yarad???n? dü?ündü?üm için.
D??sal Düzenleme (4 m) : Bu aktiviteyi yapmak zorunda oldu?umu hissetti?im için.
Güdülenmeme (4 m) : Bilmiyorum, bu aktivitenin bana ne kazand?rd???n? anlam?yorum.

ARABPSYCHOLOGY.COM